

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISMŲ ĮSTATYMO NR. I-480 48 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-184**

2021 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2021 m. balandžio 28 d. sprendimo Nr. SV-S-90 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1.10 papunktį, Lietuvos Respublikos Vyriausybė **n u t a r i a**:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos teismų įstatymo Nr. I-480 48 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-184 (toliau – Įstatymo projektas), tačiau pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui tobulinti Įstatymo projektą pagal šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 113 straipsnio 1 dalimi, teisėjas negali užimti jokių kitų renkamų ar skiriamų pareigų, dirbti verslo, komercijos ar kitokiose privačiose įstaigose ar įmonėse. Jis taip pat negali gauti jokio kito atlyginimo, išskyrus teisėjo atlyginimą ir užmokestį už pedagoginę ar kūrybinę veiklą. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2016 m. gegužės 16 d. sprendime Nr. KT16-S9/2016 „Dėl Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2001 m. liepos 12 d., 2004 m. liepos 1 d. nutarimų nuostatų išaiškinimo“ (toliau – Sprendimas) išaiškinta, kad „pedagoginės ir kūrybinės veiklos konstitucinės sampratos nėra tapačios, kad kiekviena iš jų turi savarankišką turinį. Šios sąvokos negali būti sutapatinamos, jos nėra sinonimai ir nė viena iš jų neapima kitos. Konstitucijoje pedagoginė veikla yra atribota nuo kūrybinės veiklos: pedagoginė veikla siejama su dėstymu, mokymu, ugdymu mokymo, auklėjimo įstaigose (įskaitant aukštąsias mokyklas), o kūrybine veikla siekiama sukurti mokslo, technikos, kultūros ar meno kūrinių.“ Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projektu siūlomais Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 48 straipsnio pakeitimais turi būti apibrėžta galimybė teisėjui užsiimti ne tik pedagogine, bet ir kūrybine veikla.

2. Sprendime pažymėta, kad kūrybinė veikla „gali būti ir nuolatinė, profesinė, ir vienkartinė (epizodinė). Konstitucijoje įtvirtinta kūrybinės veiklos samprata yra viena, jos turinys nepriklauso *inter alia* nuo to, koks asmuo ja užsiima. Už kūrybinę veiklą autoriui gali būti sumokėtas atlyginimas. Visuotinai įprasta, kad atlyginimą už kūrybinę veiklą reguliuoja autorių teisės normos.“ Be to, Sprendime nurodyta, kad, kaip ir kūrybinė veikla, pedagoginė veikla „gali būti ir nuolatinė, profesinė, ir vienkartinė (epizodinė). Tai, kad konstitucinė pedagoginės veiklos samprata siejama su dėstymu, mokymu, ugdymu mokymo, auklėjimo įstaigose (įskaitant aukštąsias mokyklas), paprastai suponuoja darbo, tarnybos ar kitokius santykius su atitinkamomis įstaigomis, taip pat su pedagogine veikla susijusių pareigų ėjimą, kartu ir teisę gauti atlyginimą už šią veiklą. Mokslinės veiklos vykdymas taip pat gali suponuoti darbo, tarnybos ar kitokius santykius atitinkamose mokymo ir mokslo įstaigose, kartu ir teisę gauti atlyginimą už šią veiklą. Kita vertus, su dėstymu, mokymu ir ugdymu susijusi pedagoginė veikla, taip pat mokslinė veikla, kuri gali būti ir vienkartinė (epizodinė), taip pat suponuoja, kad ši veikla nebūtinai kiekvienu atveju turi būti siejama su konkrečiais darbo, tarnybos ar kitokiais santykiais su atitinkamomis įstaigomis.“ Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projektu siūlomais Teismų įstatymo 48 straipsnio pakeitimais neturi būti diferencijuojama veiklos forma (užimamos nuolatinės pareigos, vienkartinė individuali veikla ar kt.), pagal kurią teisėjas gali užsiimti pedagogine ar kūrybine veikla. Be to, Įstatymo projekte vartojama formuluoatė „kita versliškumo požymių turinti veikla“ yra nekonkreči, vertinamojo pobūdžio, taigi praktikoje kiekvienu konkrečiu atveju turėtų būti aiškinama atskirai. Tai sukeltų papildomų abejonių, kokia veikla yra suderinama su teisėjo statusu, ir lemtų teisinį neapibrėžtumą, todėl šios nuostatos Įstatymo projekte turėtų būti atsisakyta.

3. Sprendime nurodyta, kad Konstitucijos 113 straipsnio 1 dalyje įtvirtintu draudimu užimti kitas renkamas ar skiriamas pareigas, dirbti verslo, komercijos ar kitokiose privačiose įstaigose ar įmonėse „siekiama užtikrinti teisėjų nepriklausomumą ir nešališkumą, kartu ir tinkamą pagal Konstituciją, *inter alia* jos 109 straipsnį, teismams priskirtos teisingumo funkcijos vykdymą. Pažymėtina ir tai, kad draudimas teisėjui dirbti verslo, komercijos ar kitokiose privačiose įstaigose ar įmonėse netaikomas jo pedagoginei, kūrybinei, *inter alia* mokslinei, veiklai mokymo ar mokslo įstaigose, pagal Konstituciją ji yra leidžiama.“ Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projektu siūlomais Teismų įstatymo 48 straipsnio pakeitimais neturi būti ribojama teisėjo teisė užsiimti pedagogine ar kūrybine veikla ir privačiose įstaigose.

4. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 4 straipsnio 12 dalimi, Lietuvos mokslo ir studijų institucija – Lietuvos Respublikoje įregistruotas juridinis asmuo, kurio pagrindinė veikla – studijų vykdymas ir su studijomis susijusi veikla ir (arba) moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra. Mokslo ir studijų įstatymo 4 straipsnio 22 dalis apibrėžia, kad studijos – asmens, įgijusio ne žemesnį kaip vidurinį išsilavinimą, mokymasis aukštojoje mokykloje pagal tam tikrą studijų programą arba disertacijos rengimas. Sprendime išaiškinta, kad „viena iš prielaidų veiksmingai kelti (tobulinti) teisėjų kvalifikaciją yra aukštesnė kvalifikacija, didesnį teisėjo darbo stažą ar specialių tam tikros teisės srities žinių turinčių teisėjų dalijimasis žiniomis ir patirtimi su kitais teisėjais“. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projektu siūlomais Teismų įstatymo 48 straipsnio pakeitimais teisėjo teisė užsiimti pedagogine veikla siejama išimtinai su dėstytojų, mokslo darbuotojų ar kitų tyrėjų pareigomis mokslo ir studijų institucijose (t. y. su pareigomis aukštosiose mokyklose), laikytina, kad nepagrįstai apribojami tiek subjektai, kuriuose teisėjas gali užsiimti pedagogine veikla, tiek teisėjų mokymo galimybės. Taigi šių ribojimų turi būti atsisakyta.

Ministras Pirmininkas

Teisingumo ministras